

Bijlage HAVO

2025

tijdvak 1
woensdag 7 mei
7.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Bronnenboekje

bron 1

Uit: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0002154/2017-11-17>

Bron 1: Wet van 28 October 1954, houdende aanvaarding van een statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden

Preamble

Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten,

constaterende dat Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen in 1954 uit vrije wil hebben verklaard in het Koninkrijk der Nederlanden een nieuwe rechtsorde te aanvaarden, waarin zij de eigen belangen zelfstandig behartigen en op voet van gelijkwaardigheid de gemeenschappelijke belangen verzorgen en wederkerig bijstand verlenen, en hebben besloten in gemeen overleg het Statuut voor het Koninkrijk vast te stellen;

constaterende dat de statutaire band met Suriname is beëindigd met ingang van 25 november 1975 door wijziging van het Statuut bij rijkswet van 22 november 1975, Stb. 617, PbNA 233;

constaterende dat Aruba uit vrije wil heeft verklaard deze rechtsorde als land te aanvaarden met ingang van 1 januari 1986 voor een periode van tien jaar en met ingang van 1 januari 1996 voor onbepaalde tijd;

overwegende dat Curaçao en Sint Maarten elk uit vrije wil hebben verklaard deze rechtsorde als land te aanvaarden;

hebben besloten in gemeen overleg het Statuut voor het Koninkrijk als volgt nader vast te stellen.

bron 2

Uit: Bestand: Beeld van Efraïn Jonckheer in Willemstad, Curaçao, 1987.jpg - Wikipedia

Standbeeld van Efraïn Jonckheer bij de ingang van het Riffort, te Willemstad

bron 3

Uit: 30 mei 1969: 'Ik zag mijn eiland branden en ik wist dit is een wake-up call' | Caribisch Netwerk (ntr.nl), 30 mei 2019 | Natasja Gibbs

1. **WILLEMSTAD – “De volksopstand van Curaçao op 30 mei 1969 heeft de zaken verduidelijkt, niet versneld. Er is nog steeds ongelijkheid op het eiland”, aldus de Curaçaose Richard Doest (76). Die dag bij het blussen van de branden, zag hij met eigen ogen het Brionplein afbranden.**
6. 30 mei 1969 staat in de geschiedenisboeken beschreven als ‘de dag waarop Curaçao in opstand kwam tegen oneerlijke beloning en ongelijkheid tussen zwart en wit’. Maar Doest ziet vooral ‘cosmetische veranderingen’ in de vorm van een zwart kabinet en bestuurders. “De wezenlijke structuur veranderde niet. Er is nog steeds ongelijkheid in welvaart en macht.”
12. Doest, geboren Curaçaoënaar, was zich al vroeg bewust van de ongelijkheid op zijn eiland. En als hij het even was vergeten, dan herinnerde zijn werkgever Shell of het eiland zelf hem daar wel aan. “Blank was de top, gekleurd zat daaronder, zwart was de bodem en de Rooms Katholieke kerk was heer en meester naast het gouvernement. En dan had je ook de Shell die met eigen regels de boel binnen de perken hield.”
19. Tijdens zijn studietijd, aan de HTS in Amsterdam, kwam Doest in aanraking met Surinamers die opkwamen voor hun eigen culturele identiteit. Ook zag hij hoe de provo’s in Nederland schopten tegen de gevestigde orde. Maar eenmaal terug op zijn eiland, in dienst bij Shell, was er geen ruimte voor ‘bijdehand gedrag’ van een Afro-Caribische man. “Alles was er destijds op gericht om je nederig te houden.”
25. De ongelijkheid uitte zich ook in een klassensysteem. “Ik weet nog dat een meisje mij op een feestje vroeg wat ik had gestudeerd. Toen ik vertelde dat ik een technische studie had gedaan, liep ze weg. Destijds zocht je als meisje een onderwijzer of een politieagent. Technische mensen, die hun handen vuil maakten, dat was voor de lagere klassen.”
31. De situatie verergerde toen Shell, één van de grootste werkgevers destijds op het eiland, Curaçaoënaars ontsloeg om ze vervolgens, via onderaannemers, weer in dienst te nemen. Voor hetzelfde werk, maar een lager salaris en zonder arbeidsvoorwaarden. “Mensen begonnen in te zien dat ze grootscheeps werden gepakt, of op z’n Hollands gezegd: genaaid.”
37. Inmiddels is het vijftig jaar later en is van de volksopstand niets meer te zien, behalve een discontinuïteit in de architectuur van Otrobanda en Punda. Hetzelfde geldt volgens Doest ook voor de maatschappij.
40. **Geschiedenis herhaalt zich**
“Er is heel wat veranderd sinds 1969 en er zijn zeker veel goede ontwikkelingen op het gebied van onderwijs, kunst en culturele identiteit. Maar nog steeds hebben we armoede en is er geen waardering voor mensen die met hun handen werken. Wat dat betreft herhaalt de geschiedenis zich.”

bron 4

Uit: <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/de-eeuw-van-het-nationalisme>

DE EEUW VAN HET NATIONALISME

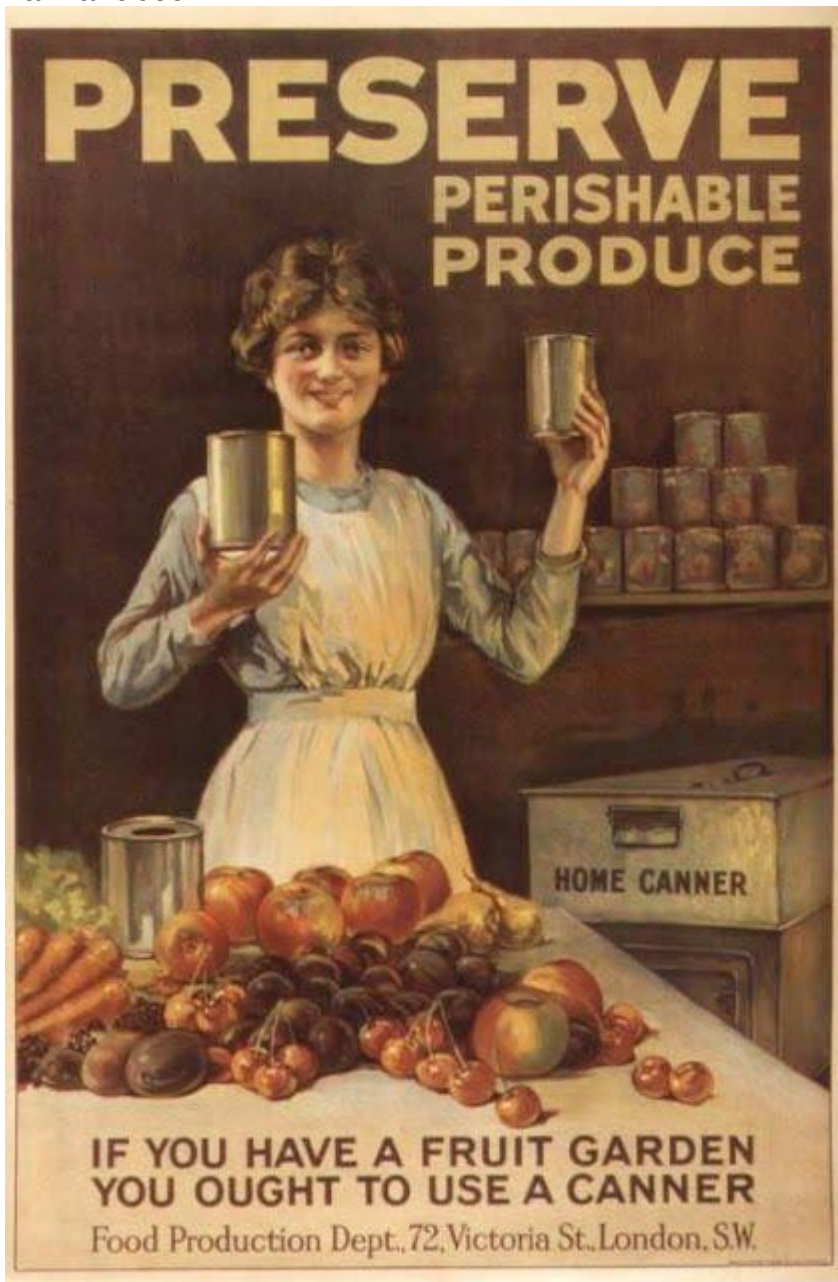
De negentiende eeuw was de eeuw van het nationalisme. Hoewel vaak gedacht wordt dat het nationalisme al zo oud is als de mens, werd deze ideologie pas geboren tijdens de Franse revolutie. Het bleek grote impact te hebben op Europa; niet alleen definieerde het nationalisme de grenzen van het 19e eeuwse Europa, maar ook stond het nationalisme aan de wieg van een roerige 20e eeuw.

In de 19e eeuw, de eeuw van het nationalisme, ontstond het algemeen heersende idee dat iedere nationaliteit zijn eigen staat moest vormen. Binnen de grenzen van deze staat zouden alle leden van deze nationaliteit moeten wonen. De Fransen in Frankrijk, de Duitsers in Duitsland en de Nederlanders in Nederland. Bij het creëren van nationale gevoelens liepen wetenschappers en intellectuelen voorop. Er werd literatuur geschreven in de moedertaal van het volk en de geschiedenis van een volk werd uitgezocht. Op deze manier werd er een fundament gevormd voor het claimen van een stuk land voor een volk.

bron 5

Uit: <https://www.pinterest.com/pin/221520875399051289/>

Bijschrift: Deze Britse propagandaposter werd in 1917 uitgegeven door de 'Food Production Department', een nieuw onderdeel van het ministerie van landbouw.

Vertaling: bewaar bederfelijke producten.

Als je een Moestuin hebt, conserveer je fruit dan in blik

bron 6

Uit: https://www.marxists.org/nederlands/trotski/1917/1917wie_en_hoe.htm

Trotski (1879-1940) was vanaf 1905 aangesloten bij de bolsjewieken en was met Lenin leider van de Russische Revolutie en vervolgens oprichter van het Rode Leger.

Hij schrijft in 1917:

De dictatuur van het proletariaat betekent in haar diepste wezen de heerschappij van de voorhoede die op de massa steunt en als het nodig mocht zijn het achtergebleven deel dwingt zich te richten naar de top. Dat geldt ook voor de vakverenigingen. Na de verovering van de macht door het proletariaat krijgen zij een ander karakter, want alle industriearbeiders worden gedwongen lid te zijn. De partij neemt af en toe de meest bewuste en opofferingsgezinde leden in haar gelederen op. Zij laat nieuwe leden slechts toe na een grondig onderzoek. Hieruit komt ook voort de leidersrol van de communistische minderheid in de vakverenigingen, die overeenkomt met de macht van de communistische partij in de Sovjets en die de politieke uitdrukking is van de dictatuur van het proletariaat.

bron 7

Uit: <https://www.history.com/topics/world-war-ii/rosie-the-riveter>

Bijschrift: Deze poster verscheen in de Tweede Wereldoorlog in de Verenigde Staten.

Vertaling: We kunnen het!

Toelichting: De vrouw op de poster wordt vaak aangeduid als 'Rosie the riveter'. Rosie staat symbool voor de economische kracht van vrouwen en het feminisme.

bron 8

Vrij vertaald van: <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/statement-president-truman-korea>

Op 27 juni 1950 verklaart de Amerikaanse president Harry Truman:

In Korea zijn regeringstroepen, die bewapend waren om grensschendingen te voorkomen en de binnenlandse veiligheid te verzekeren, aangevallen door invasiestrijdkrachten uit Noord-Korea. De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft de invasietroepen verzocht de vijandelijkheden te staken en zich terug te trekken achter de 38ste breedtegraad. Dit hebben zij niet gedaan; zij hebben daarentegen de aanval met kracht voortgezet. De Veiligheidsraad heeft alle leden van de Verenigde Naties opgeroepen iedere vorm van bijstand te geven aan de Verenigde Naties bij het uitvoeren van deze resolutie. Onder deze omstandigheden heb ik de lucht- en zeestrijdkrachten van de Verenigde Staten opdracht gegeven de Koreaanse regeringstroepen te beschermen en te steunen.

De aanval op Korea laat er geen enkele twijfel over bestaan dat het communisme is afgestapt van de methode van omverwerping van regimes om onafhankelijke staten te veroveren en zich thans bedient van gewapende invasie en oorlog. Het heeft de bevelen van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, gegeven ter verzekering van internationale vrede en veiligheid, naast zich neergelegd.

bron 9

Uit: foto van de politieke leiders van de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten van Amerika tijdens een bijeenkomst in IJsland in 1986. (©AFP)

